

RAADSINFORMATIEBRIEF (RIB)

Registratienr : D/23/100194
Inlichtingen: Luijten, Corrie
Team: Sociaal Domein
Portefeuillehouder: Wilms
Onderwerp: Knelpunten in het
jeugddomein
Bijlage: geen

Aan de leden van de raad van de gemeente Maasgouw

Geachte leden van de raad,

Via deze raadsinformatiebrieven willen wij u informeren over de knelpunten die er zijn in het Jeugddomein in onze regio.

Eerder, bij de bespreking van de regiovisie, is de stijging van het gebruik van de jeugdhulp aan de orde geweest en zijn hier vragen over gesteld

Dit is één van de onderwerpen van gesprek in de regio geweest in de afgelopen periode.

In het tweede half jaar 2022 heeft het Beleidsteam Jeugd Midden-Limburg Oost samen met de regio Midden-Limburg West gesprekken gevoerd in de keten over signalen en knelpunten in het jeugddomein. Deze zijn niet uniek voor Midden-Limburg maar worden ook landelijk gezien.

De hieronder aangegeven signalen en knelpunten grijpen in elkaar en hebben negatieve consequenties voor het functioneren van de jeugdzorg in onze regio:

Maatschappelijke ontwikkelingen

Een belangrijk uitgangspunt bij de jeugdwet is dat ondersteuning gericht moet zijn op het versterken van het normale leven van jeugdigen en hun ouders en dat er alleen vroegtijdig ondersteuning wordt gegeven als de ouders en hun netwerk dit niet zelf voor elkaar krijgen. Het Centrum voor Jeugd en Gezin Midden-Limburg (CJG) en aanbieders signaleren dat het normaliserend gedachtegoed¹ onvoldoende van de grond is gekomen in de afgelopen jaren. Zo zijn er veel verwijzingen naar de Jeugd-GGZ, waarbij de vraag is of dit altijd terechte verwijzingen zijn.

Daarnaast wordt landelijk gesignaleerd dat er steeds meer jeugdigen in de problemen komen. Klachten zijn toegenomen door de maatschappelijke norm van presteren en perfectioneren en de problematiek is nog vergroot door Corona. Daardoor zien we meer gezinnen in armoede.

Stijging van het gebruik van Jeugdhulp

Het aantal jeugdigen met ondersteuning en de daarbij horende kosten zijn de laatste jaren substantieel gestegen. De kosten voor de jeugdzorg waren in 2021 bijna 40% hoger dan in 2015 (inclusief indexering van tarieven). Hierbij hebben ongeveer 25% meer jeugdigen een vorm van ondersteuning gehad.

Landelijk en ook in onze regio³ is gezocht naar verklaringen. Deze verklaringen bestaan uit een mix van factoren en deels zijn het aannames waardoor een doelgerichte aanpak niet voor het oprapen ligt.

In onze regio zien we een opvallende stijging van de GGZ-jeugdhulp zonder dat helder is wat hieraan ten grondslag ligt.

Tevens zien we de laatste jaren een stijging van de gemiddelde prijs per casus, wat mogelijk wijst op een verzwaring van de problematiek per casus.

Personeelstekorten

We constateren een tekort aan gekwalificeerd personeel in de jeugdzorg. De werkdruk is hoog bij professionals, er zijn veel wisselingen, waardoor er een negatieve invloed is op de kwaliteit van geboden

¹ Met normaliseren wordt bedoeld: het reduceren van de zorgvraag door middel van het benadrukken van de eigen verantwoordelijkheid van jeugdigen, opvoeders en het sociale netwerk en tevens het waken voor onnodig diagnosticeren of problematiseren van incidenten en afwijkingen van het gemiddelde, ook wel 'de norm'.

ondersteuning en op het werkplezier van de professionals. Er is een risico op uitstroom en uitval van professionals in de sector.

Spanning op samenwerking

Als gevolg van personeelstekorten komen organisaties en de medewerkers in een “overlevingsstand”, vaak de focus intern gericht (de boel overeind houden). Iedereen begrenst werkzaamheden en verantwoordelijkheden met weinig oog voor samenwerking en ontwikkelingen in de keten. Dit leidt tot spanningen tussen organisaties en hun medewerkers. Afspraken en samenwerking in de keten worden ondergeschikt of helemaal niet nagekomen.

Wachttijsten

Een deel van de jeugdigen en hun ouders met een hulpvraag moeten veel te lang wachten voor er passende ondersteuning geboden wordt. Dit geldt voor de basishulp en voor de tweedelijns hulp. De aanbieders leveren geen ondersteuning en verantwoordelijkheid voor ondersteuning tijdens de wachttijd (in de wandelgangen overbruggingszorg genoemd) waardoor deze bij het CJG of de Gecertificeerde instelling (GI) ligt. Dit betekent extra instroom of minder uitstroom bij het CJG hetgeen de werkdruk verhoogt. Daarnaast is de vraag of het CJG de kennis en kunde heeft om deze overbruggingszorg zo langdurig te bieden. Door een mix van factoren ziet het CJG ook bij de eigen organisatie een wachtlijst ontstaan, weliswaar wisselend per team/gemeente.

Toename van de zwaarte van de problematiek

Naast het aantal jeugdigen met een hulpvraag neemt ook de zwaarte van de problematiek toe. De oplopende wachttijden en het gebrek aan passende hulp, hebben hier een negatief effect op. Maar ook de handelingsverlegenheid van aanbieders speelt hierbij een rol. Uitstel van hulpverlening leidt tot meer crisissituaties en vraag naar zwaardere vormen van jeugdhulp.

Effecten van de nieuwe aanbestedingen

Door de nieuwe aanbesteding in de crisishulpverlening, maar ook door de nieuwe aanbesteding Wonen, is de aanbestedersmarkt veranderd en moet men samen de weg weer vinden. De praktijk is dat het aanbod voor Wonen voor de jeugdigen met specifieke complexe problemen in kwantiteit en in kwaliteit nog niet voldoende is.

Toename problematiek gesloten jeugdzorg

Een (ook landelijke) doelstelling is de afbouw van residentiële (al dan niet gesloten) jeugdzorg. De doelstelling om af te bouwen leidt al zichtbaar tot een verschuiving van bepaalde problematieken naar andere segmenten (wonen en ambulant), die daar nog niet (altijd) voor toegerust zijn.

Door deze ontwikkelingen en knelpunten ligt de focus van de keten op urgentie, zware en complexe situaties, waardoor er te weinig aandacht gaat naar preventie, er vroeg bij zijn en snel passende ondersteuning inzetten.

De basisjeugdhulp kan momenteel niet in volle omvang aan de opdracht voldoen, omdat de rest veel tijdsinvestering vraagt.

Er lijkt geen ruimte te zijn voor nieuwe ontwikkelingen en er wordt ook niet, vanzelf, samen gezocht naar oplossingen voor de problemen die we nu allemaal tegenkomen.

Aanpak knelpunten

Momenteel werken we in de regio aan een gezamenlijk plan van aanpak om de knelpunten aan te pakken, sommige op korte termijn en andere op langere termijn, al dan niet in relatie tot andere ontwikkelingen binnen het jeugdveld (waaronder de hervormingsagenda).

Een aantal knelpunten zullen echter niet of zeer moeilijk oplosbaar zijn, omdat deze een gevolg zijn van landelijke, maatschappelijke ontwikkelingen.

Concrete actie die nu regionaal wordt ingezet is het voeren van gesprekken met de zorgaanbieders.

Hierbij komen in het bijzonder de volgende knelpunten aan de orde:

- Segment ‘Wonen’: betreft evaluatie aanbesteding 2022
- Arbeidsmarktproblematiek binnen de zorginstellingen
- Wachttijstproblematiek.
- Samenhang jeugd -onderwijs.

Deze gesprekken zijn al gestart en zullen de komende maanden verder gevoerd worden.

Over de lokale acties bent u geïnformeerd tijdens de themasessie d.d. 21 maart 2023.

Tenslotte speelt op landelijk niveau de discussie over de hervormingsagenda, die eveneens tot doel heeft de knelpunten binnen de jeugdzorg te verbeteren en de kosten te beheersen.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Maasgouw,

De secretaris,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'C.M. Keersmaekers'.

C.M. Keersmaekers

De burgemeester,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'S.H.M. Strous'.

S.H.M. Strous